

Društvo za družini naklonjeno družbo

Stara Oselica 18, 4225 Sovodenj

www.druzinskapobuda.si , info@druzinskapobuda.si

GSM 040 517 358

12.7.2009

Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti
DRŽAVNI ZBOR
Šubičeva 4
1000 Ljubljana

Zadeva: Peticija – Starši proti noveli zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-I (EPA: 0366-V) ter za bolj kakovostno načrtovanje sprememb šolske zakonodaje

Spoštovani!

V času hude gospodarske krize se starši soočamo s problemom, kako začeti in izpeljati novo šolsko leto. Vlada RS pa namesto, da bi iskala in predlagala rešitve za realne probleme v šolskem sistemu po skrajšanem postopku brez resne strokovne podpore in brez javne razprave, prihaja s predlogom zakona, ki namesto rešitev perečih problemov prinaša posege na področjih, kjer ti sploh niso potrebni, in odpira nove probleme ter konflikte.

1. Namesto da bi vlada v teh trenutkih starše še bolj vključila v skupno iskanje rešitev, jim zmanjšuje vpliv in sorazmerno zastopanost v svetih šol. To je povsem v nasprotju s strokovnimi usmeritvami, saj starši v šolah in vrtcih stalno poslušamo o vedno večji potrebi po sodelovanju in odgovornosti staršev v procesu vzgoje in izobraževanja.
2. Namesto da bi država svoje stroške z javnim šolskim sistemom zniževala s širitvijo in vzpodbujanjem javno zasebnega partnerstva, uvaja nove ovire pri ustanavljanju zasebnih šol z javnim programom. Tako se 6. člen zakona po skrajšanem postopku ukvarja s problematiko, ki še vsaj 20 let ne bo aktualna. Poleg tega je člen zelo nedorečen in nedomišljen, ker ne navaja nobenih kriterijev za ugotavljanje ogroženosti javne šole.
3. Ob predlagani spremembi financiranja šol na podlagi števila učencev, se starši sprašujemo ali je predlog dovolj preišljen in ali vlada lahko zagotovi, da sprememba ne bo na koncu prinesla povečanja bremen staršev.

Na podlagi vsega povedanega in dejstva, da zakonu nasprotujejo tudi občine kot ustanoviteljice osnovnih šol in sveti staršev šol, starši povezani v Družinski pobudi – društvu za družini naklonjeno družbo upravičeno pričakujemo, da bodo poslanci zakon zavrnil.

Vlado in DZ pozivamo, da končno začneta sprejemati ukrepe, ki bodo zagotavljali polno uresničevanje 57. člena ustave, ki določa da se obvezno osnovno šolanje v celoti financira iz javnih sredstev. Ugotavljamo namreč, da smo starši še vedno močno obremenjeni s plačevanjem mnogih obveznih elementov vzgojno izobraževalnega procesa, ki bi po Ustavi RS moral biti v celoti financiran iz javnih sredstev in to za vse otroke v RS enako.

Tomaž Merše, predsednik Družinske pobude

Družinska pobuda je v Register društev vpisana pod št. 1132415
TRR 24200-9004350752 v Raiffeisen banki, Davčna št. 94174946

V nadaljevanju dodajamo še nekaj utemeljitev in pojasnil k zgoraj navedenim točkam:

Vlada Republike Slovenije je na 25. redni seji dne 07.05.2009 določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki ga je dne 07.05.2009 poslala v obravnavo v Državni zbor in mu predlagala, da zakon obravnava po skrajšanem postopku.

Ad.1

V obstoječi ureditvi smo starši, ustanovitelj in delavci šole v svetu šole enakopravno zastopani, kar je predpogoj za občutek enakopravnosti, medsebojno zaupanje in partnersko sodelovanje. Predlagano relativno zmanjšanje zastopanosti staršev v svetih šol ocenjujemo kot izrivanje staršev iz procesov odločanja o upravljanju šole. Predlagatelj s predlogom ustvarja vtis, da so naši otroci zaradi šole in ne šola zaradi njih. Predlagane sprememba je tudi povsem v nasprotju z usmetitvami stroke, ki govori o vedno večji potrebi po sodelovanju in odgovornosti staršev v procesu vzgoje in izobraževanja. Na koncu smo ravno starši najbolj odgovorni za vzgojo in razvoj svojih otrok tudi v šoli. Predlagane spremembe so zato za starše podcenjujoče in nesprejemljive.

Ad. 2

I.

Predlog ZOFVI-I v 6. členu določa, da zasebni šoli, ne glede na 86. člen zakona, ne pripadajo javna sredstva, če je zaradi vpisa v zasebno osnovno šolo ogrožen obstoj edine javne osnovne šole oziroma je zaradi vpisa v zasebno glasbeno šolo ogrožen obstoj edine javne glasbene šole v istem šolskem okolišu ali če opravlja dejavnost v nasprotju s petim odstavkom 7. člena tega zakona.

V obrazložitvi k 6. členu je navedeno, da financiranje zasebne osnovne oziroma glasbene šole ne sme ogroziti obstoja in razvoja javne šole v tistem okolišu – tako ne gre le za pravico otrok, da se vpišejo v javno šolo v svojem okolišu, ampak tudi za zaščito kakovosti in razvoja javne šole.

II.

Ustava RS v prvem odstavku 57. člena določa, da je zagotovljena svoboda izobraževanja in pravica do ustanavljanja zasebnih šol. V drugem odstavku tega člena je določeno, da je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in da se financira iz javnih sredstev. Tretji odstavek 57. člena določa, da mora država ustvarjati možnosti, da si lahko državljani pridobijo ustrezno izobrazbo.

Ustava ne opredeljuje javnih šol, niti nujno ne zahteva njihovega obstoja, vsekakor pa nalaga državi, da zagotovi javen in brezplačen dostop do osnovnošolskega izobraževanja ter da zagotovi pluralnost pri izbiri izobraževanja. Takšno razumevanje izhaja tudi iz odločitve Ustavnega sodišča v zadevi U-I-68/98 z dne 22.11.2001.

Ustavno sodišče je v omenjeni odločbi (U-I-68/98) sprejelo stališče, »da obstoj javne šole ni ogrožen že tedaj, ko bi se iz določenega šolskega okoliša v zasebno šolo vpisalo toliko otrok, da bi v tem šolskem okolišu javna šola ne mogla več obstajati zaradi premajhnega števila otrok.« Razlaga, po kateri bi bil ogrožen obstoj javne šole zaradi vpisa otrok na zasebno šolo, je v nasprotju z Ustavo, saj mora država zagotoviti dejanski obstoj zasebnih šol.

Glede na navedeno je 6. člen predloga ZOFVI-I v očitnem nasprotju s stališčem Ustavnega sodišča, zato bi po našem mnenju njegovo sprejetje povzročilo protiustavno stanje.

III.

Predlog ZOFVI-I ne izhaja iz ustavnega položaja, ki ga imajo v Republiki Sloveniji zasebne šole. Ustava zahteva obstoj zasebnih šol. Na ta način imajo zasebne šole položaj ustavne materije. Na tej podlagi ZOFVI v 11. členu določa, da se za opravljanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja organizira javna mreža, ki jo poleg javnih vrtcev in šol sestavljajo tudi zasebni vrtci in šole ter zasebniki s koncesijo. Spričo dejstva, da poleg javne, tudi zasebne šole s koncesijo, izvajajo javno službo (kot nosilci javnih pooblastil), saj izdajajo spričevala, ki so javne listine in izvajajo javni program, je potrebno zavarovati obstoj zasebnih šol. Gre za pomemben del javne izobraževalne mreže.

Javni interes na področju izobraževanja je v zasledovanju najboljše možne izobrazbe učencev, dijakov in študentov. Zasledovanje tega javnega interesa morata uresničevati tako javna kot zasebna šola. Zasebnim

šolam zato ni mogoče odreči njihove vloge v javni izobraževalni mreži. Javni interes splošne izobraženosti in brezplačne dostopnosti do izobrazbe lahko zasebne šole uresničujejo ravno z javnim financiranjem njihovega izobraževalnega procesa. V tem smislu pomeni favoriziranje državnih šol pred zasebnimi, pri čemer obe vrsti šol izvajata javni program, kršitev načela enakosti iz 14. člena Ustave. Menimo, da predlog ZOFVI-I ne upošteva dejstva, da tudi zasebna šola izvaja javno službo in opravlja izobraževalno funkcijo države. Na ta način so diskriminirani učenci, ki si želijo šolati po programih zasebnih šol, diskriminirani pa so tudi njihovi starši. Skladno z načelom socialne države mora država financirati izobraževalno dejavnost iz javnih sredstev. Na podlagi tega načela je država zavezana k aktivnemu ustvarjanju možnosti svobodne izbire izobraževanja. Iz narave pravice do svobodnega izobraževanja izhaja, da si lahko vsakdo svobodno izbira izobraževalni program. Načelo socialne države in obveznost izobraževanja iz drugega odstavka 57. člena (primarna obligatornost) nalagata državi, da mora zagotoviti javno financiranje zasebnih šol ali vrtcev.

IV

V drugem odstavku 57. člena Ustave je določeno, da je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in da se financira iz javnih sredstev.

Pravilno je, da otroci na dvojezičnih in romskih osnovnih šolah dobijo 115 % pokrite stroške učnega programa. Iz omenjenega člena Ustave izhaja, da bi država morala zagotavljati vsaj 100 % pokrivanje stroškov izobraževanja kateremukoli otroku. Otrokom na zasebnih osnovnih šolah pa je po neustavni določbi zakona dodeljenih le 85 % finančnih sredstev. Nerazumljivo je, zakaj morajo otroci na zasebnih osnovnih šolah prejemati kar 30% manj sredstev, kot otroci na dvojezičnih in romskih šolah. Zato predlagamo, da se otrokom na zasebnih osnovnih šolah zagotovi 100% pokrivanje stroškov, kar zagotavlja tudi Ustava.

V neskladju z drugim odstavkom Ustave je prelaganje pokrivanja stroškov nakupa osnovnih šolskih potrebščin (npr. delovnih zvezkov) na starše tako v javnih kot zasebnih šolah. Država bi s kvalitetnim pristopom glede zagotovitve delovnih zvezkov (podobno predlagamo tudi glede učbenikov – nadomestitev sistema učbeniškega sklada), lahko prihranila staršem čas in denar, hkrati pa zagotovila ekonomičnost izdelave in kvaliteto učnega gradiva. Staršem bi še vedno ostali nekateri stroški izobraževanja kot npr. plačevanje drugih šolskih pripomočkov (zvezki, tehnični pripomočki, ...). Ravno tako predlagamo, da bi Ministrstvo za šolstvo in šport za potrebe javnih in zasebnih šol vzpostavilo boljši sistem pokrivanja stroškov kulturnih, naravoslovnih in športnih dni (npr. Šole v naravi, plavalnih tečajev v 1. in 2. razredu itd.).

V.

Predlog ZOFVI-I v 6. členu posega v ustavno pravico do svobode izobraževanja iz 57. člena Ustave. Ustava namreč ne določa zakonskega pridržka za uresničevanje omenjene pravice. Na podlagi načela pravne države in načela sorazmernosti mora vsak poseg države v ustavno zagotovljene človekove pravice zadostiti kriterijem načela sorazmernosti in načela legitimnosti (2. člen Ustave). Ni mogoče govoriti o pomanjkanju sredstev za javno šolo, v kolikor se vsa sredstva porabijo za financiranje zasebne šole, ker so se vanjo vpisali vsi otroci istega šolskega okoliša. Prav tako je mogoče ugotoviti neskladje predloga ZOFVI-I z Ustavo v obrazložitvi 6. člena predloga zakona, ki navaja, da ne gre le za pravico otrok, da se vpišejo v javno šolo v svojem okolišu, ampak tudi za zaščito kakovosti in razvoja javne šole. Takšnemu stališču, ki ga zasleduje predlog zakona, ni mogoče pritrditi. Potrebno je zagotoviti neokrnjeni obe pravici. Tako pravico do svobode izobraževanja (prvi odstavek 57. člena Ustave) kot tudi pravico do javnega financiranja zasebne osnovne šole z zadostnim številom učencev zaradi obveznosti osnovnošolskega izobraževanja (drugi odstavek 57. člena Ustave).

Ustava ne zahteva obstoja javne šole, ampak zahteva, da država zagotovi javno in brezplačno dostopnost šole ter pluralnost izbire. V kolikor je zagotovljena pravica do svobodne izbire izobraževanja in do brezplačnega dostopa do izobraževanja, ni mogoče govoriti o pomanjkanju sredstev za izobraževanje. Namen javnega financiranja osnovnošolskega izobraževanja ni v zagotavljanju obstoja javne šole, ampak v zagotavljanju svobode izbire izobraževanja in brezplačnega dostopa do izobraževanja. Poudarjamo, da se ne glede na status šole, v njej izobražuje ista skupina šoloobveznih otrok. Sredstva se ne glede na status šole porabijo za isto skupino otrok. Država ne pobira davkov zgolj in predvsem za delovanje javnih šol, ampak za izobraževanje vseh šoloobveznih otrok. Ustava le-tem zagotavlja svobodo pri izbiri šole in njenega programa, bodisi v javnih bodisi v zasebnih šolah.

Ureditev, s katero bo zasebna šola izgubila pravico do javnih sredstev, v kolikor bo zaradi vpisa ogrožen obstoj javne šole, ne zadovolji kriterijem načela sorazmernosti (nujnost posega, primernost posega in sorazmernost v ožjem smislu). Glede na izobraževanje iste skupine šoloobveznih otrok ni mogoče trditi, da je zaradi vpisa otrok v zasebno šolo ukrep države, da zasebna šola izgubi javna finančna sredstva, nujen. Svoboda izobraževanja je ustavna človekova pravica, ki se uresničuje neposredno na podlagi Ustave. Vanjo

ni mogoče posegati zgolj zaradi ohranitve mreže javnih šol. Država mora poiskati druge načine za doseganje svojih ciljev. Prav tako ni mogoče utemeljiti primernosti ukrepa, na podlagi katerega zasebna šola izgubi pravico do javnih sredstev, v kolikor je zaradi vpisa ogrožen obstoj javne šole. Načelo socialne države nalaga državi, da z učinkovitim pobiranjem davkov zagotovi dovolj javnih sredstev za nediskriminatorno financiranje in delovanje zasebnih šol. Ni mogoče posegati v ustavno pravico svobode izobraževanja zgolj z navajanjem pavšalnega pomanjkanjem javnih sredstev ali s pomanjkanjem otrok za vpis v javno šolo.

Demokratizacijo izobraževanja je mogoče zagotoviti zgolj in predvsem z javnim financiranjem izobraževanja, tako zasebnega kot javnega. Na ta način bo država celovito uresničila svojo socialno funkcijo na področju izobraževanja. Pri tem je potrebno poudariti, da dosledno spoštovanje in uresničevanje načela socialne države ne zahteva nujno obstoja javnih tj. državnih šol, ampak predvsem javno dostopne šole. Slednje je mogoče doseči le z javnim financiranjem vseh šol in vrtcev.

VI.

Glede na navedeno predlagamo Komisiji za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti, da obravnava naše pomisleke in da od Vlade RS in Ministrstva za šolstvo in šport zahteva dodatna pojasnila in obrazložitve glede uresničevanja ustavne pravice do svobode izobraževanja iz 57. člena Ustave ter glede doslednega spoštovanja načela sorazmernosti, načela socialne države in načela enakosti.

Predlagamo, da poslanci Državnega zbora sprejem omenjenega predloga zakona zavrnejo.